

SELKÄYDINVAMMAISET AKSON RY
RYGGMÄRGSSKADADES FÖRENING AKSON RF
THE FINNISH ASSOCIATION OF SPINAL CORD INJURED AKSON

KANNANOTTO

16.3.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö
Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru krista.kiuru@stm.fi
erityisavustaja Sampo Varjonen sampo.varjonen@stm.fi
kirjaamo@stm.fi

Huoli selkäydinvammakuntoutuksen toimivuudesta ja riittävästä ammattitaidosta

Kannanotto ja liitteet käsiteltäväksi tapaamisessa 17.3.2020 (siirryntä järjestettäväksi myöhemmin Covid-19 tilanteen vuoksi)

Selkäydinvammaiset Akson ry on ollut luomassa asetusta selkäydinvammaisten akuuttivaiheen hoidon, sen jälkeisen välittömään kuntoutuksen sekä elinikäiseen monialaisen hoidon ja seurannan keskittämisestä kolmeen yliopistolliseen sairaalaan (myöhemmin selkäydinvammakeskukset eli SYV-keskukset). Keskittämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksessa erikoissairaanhoidon työnjaosta ja eräiden tehtävien keskittämisestä (VNA 582/2017).

Keskittäminen tarkoittaa akuuttivaiheen tehokasta ja tarkoituksenmukaista hoitoa ja kuntoutusta osaavan moniammatillisen kuntoutuksen erikoistuneiden ammattilaisten toimesta. Akuuttivaiheen kuntoutus tulee aloittaa viivytättämättä ja sen tulee olla aktiivista sekä se tulee toteuttaa yhtäjaksoisena ja monipuolisena. Akuuttivaiheen kuntoutuksen tulee antaa vammautuneelle riittävät valmiudet tiedollisesti ja taidollisesti, jotta hän kykenee elämään mahdollisimman itsenäistä elämää sekä olemaan aktiivinen yhteiskunnan jäsen. Kuntoutuksen ja seurannan merkitys konkretisoituu henkilön kotiutuessa arkeen. Akuuttivaiheen kuntoutusta ei pidä hoitaa puutteellisin resurssein ja kuntoutushenkilökunnan ammatillinen osaamisen tulee olla korkealla tasolla.

Järjestö on erityisesti huolissaan SYV-keskusten toiminnallisista eroista, hoitoon pääsystä ja monialaisen hoidon ja seurannan tehottomuudesta. Selkäydinvamma on yksi maailman haastavimmista vammoista hoitaa ja tämän vuoksi ammattitaidon keskittäminen on elintärkeää selkäydinvammaisen henkilön kohdalla. Viime vuosina on kuitenkin havaittavissa hoidon hajauttamista eri hoitoyksiköihin asetuksen vastaisesti. Järjestö on hyvässä yhteistyössä SYV-keskusten kanssa yrittänyt vaikuttaa näihin epäkohtiin, mutta muutosta ei ole tapahtunut. Päinvastoin, tilanne on järjestön näkemyksen mukaan heikkenemässä.

SYV-keskukset ovat merkittävässä asemassa, kun kysymyksessä on yksilön toimintakyky ja tulevaisuus vammautumisen jälkeen. SYV-keskus vastaa henkilön kuntoutuksesta, jotta saavutetaan paras mahdollinen toimintakyky, joka puolestaan mahdollistaa paluun työ- ja opiskeluelämään. Nyt kun otetaan huomioon hallituksen kärkihanke osatyökykyisten aktivoimiseksi työelämään, on SYV-keskuksen toteuttaman kuntoutuksen onnistumien erityisen tärkeää. Suurin osa työikäisistä selkäydinvammaisista ovat kykeneviä palaamaan työhön tai opiskeluun vammautumisen jälkeen, mikäli kuntoutus on hoidettu asiantuntevasti ja se on ollut riittävää. Nyt on kuitenkin havaittavissa, että kuntoutus ei ole riittävällä tasolla ja henkilöitä kotiutetaan vajavaisin taidoin ajatuksella ”avustajan kanssa pärjää hyvin” vaikka potentiaalia olisi ollut kuntoutua toimintakyvyltään itsenäiseksi. Riittävä ja aktiivinen kuntoutus tulee nähdä ennaltaehkäisevänä ja yhteiskunnallisena toimenpiteenä.

Selkäydinvammaiset Akson ry:n ehdotukset tilanteen parantamiseksi

- VNA 582/2017 asetuksen tiukempi valvonta ja asetuksen noudattamisen ohjeistaminen
- asetuksen 5§ mom. 2 kohdan 1 määritelmän ”selkäydinvammaisten akuuttivaiheen hoito, välitön kuntoutus ja elinikäinen monialainen hoito ja seuranta” avaaminen ja tarkentaminen
- Selkäydinvammaisen henkilön toiminnallisuuden yksilöllisyyden korostaminen kuntoutuspolkua suunniteltaessa.
- Selkäydinvammaisen käypä hoito-suositusten palauttaminen selkäydinvammaisen henkilön asiakkaan ja potilaan oikeusturvan takaamiseksi (suositus poistettu 31.12.2018)

Helsingissä 16.3.2020

Kauko Väisänen, puheenjohtaja

Anni Täckman, järjestöpäällikkö

Lisätietoja: Anni Täckman, järjestöpäällikkö p. 050 329 7899, anni.tackman@aksonry.fi

Selkäydinvammaiset Akson ry on perustettu vuonna 2009 yhdistämään selkäydinvammaisia sekä ajamaan selkäydinvammaisten ja heidän läheistensä etuja. Yhdistys edustaa noin 900 jäsentään, noin 10 000 selkäydinvammaista henkilöä sekä 500 vuosittain vammautuvaa henkilöä Suomessa. Yhdistyksen tavoitteita ovat mm. selkäydinvammaisten akuuttivaiheen hoidon ja sen jälkeisen välittömään kuntoutuksen sekä monialaisen elinikäisen seurannan kehittäminen yhdessä selkäydinvammakeskusten kanssa, vamma-seuraamuksiin liittyvän tiedon jakaminen, selkäydinvammaan liittyvän tutkimuksen edistäminen Suomessa.

Kannanoton mukana on toimitettu taustamateriaaliksi 8 kpl lausuntoja ja kannanottoja koskien SYV-kuntoutusta koottuna yhteen liitteeseen. Kaikki Selkädinammaiset Akson ry:n toteuttamat lausunnot ja kannanotot löytyvät myös sähköisesti järjestön verkkosivuilta arkistosta www.aksonry.fi.